

Eduskunnan talousvaliokunnalle

Lausunto liittyen HE 22/2022 vp Hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi positiivisesta luottotietorekisteristä ja siihen liittyviksi laeiksi

Santander kannattaa positiivista luottotietorekisteriä ja siihen liittyvää lainsäädäntöä

Vastuullisen luotonantajan tehtävänä on huolehtia siitä, että lainanottajan maksukyky on riittävä ja että hän pystyy hallitsemaan lainaan liittyvät velvollisuutensa. Lainanhakijan velanhoitokyky ja hänelle sopivan lainan määrä on arvioitava perusteellisesti riittävien tietojen perusteella kuten tällä hetkellä voimassa olevan kuluttajasuojalain 7a luvun 11 §:ssä ja 7 luvun 14 §:ssä määritellään. Lainan takaisinmaksukyky on siten tärkeää niin luotonantajalle kuin lainanottajalle. Positiivinen luottorekisteri on tärkeä ja pitkään odotettu työkalu kuluttajan luottokelpoisuuden arvioimeksi ja auttaa luotonantajia toimimaan vastuullisesti. Santander Consumer Finance Oy ("Santander") tukee tätä.

Ylivelkaantuminen on vakava ongelma niin yksilölle, yrityksille kuin koko yhteiskunnalle. Santander pitää erittäin tärkeänä sitä, että ylivelkaantumista estetään kaikin mahdollisin tavoin. Positiivisen luottorekisterin ajantasaisten tietojen avulla asiakkaan maksukyvyn arviointi luotonhakutilanteessa helpottuu ja mahdollistaa luotonantajille kuluttajien maksuvaran ja siten lainan takaisinmaksun arvioimisen vahvistettujen tietojen valossa. Lisäksi positiivinen luottorekisteri mahdollistaa rahoitusmarkkinoiden seurannan ja valvonnan. Santander katsoo, että mitä parempia tietoja ja tilastoja on käytettävissä, sitä läpinäkyvämpää keskustelua voidaan käydä yhteiskunnallisella tasolla rahoitusmarkkinoiden tilasta.

Hallituksen esityksessä on kaksi kohtaa, joihin Santander haluaa kiinnittää talousvaliokunnan huomion. Näitä ovat seuraavat asiat 1) ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvat toimijat on määritelty yksiselitteisesti ja 2) leasing-sopimusten määrittely. Näiden osalta Santander toivoo mahdollisimman selkeää ja yksiselitteistä kannanottoa lainsäätäjältä.

- 1) Santander pitää tärkeänä sitä, että luotonantajien ilmoitusvelvollisuus luottojen osalta on määritelty tarkasti ja kattavasti.

Ilmoitusvelvollisuudesta on esitetty lakiehdotuksessa positiivisen luottotietorekisterin 16 §:ssä ja hallituksen esityksessä on sivuilla 63–64 todettu tähän liittyvästä poikkeuksesta niin, ettei ilmoitusvelvollisuutta asetettaisi niille elinkeinonharjoittajille, jotka myöntävät kuluttajaluottoja ainoastaan myymiensä kulutushyödykkeiden myynnin rahoittamiseksi. Tämän on katsottu aiheuttavan suhteetonta hallinnosta taakkaa verrattuna saavutettaviin hyötyihin.

Hallituksen esityksessä nostetaan esiin sivulla 64 se, että usein tavaroiden tai palvelujen oston rahoittamiseksi tarjottavat luotot myöntää rahoitusyhtiö tai muu ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluva toimija, jotka olisivat ilmoitusvelvollisia, kun taas tavarahan myyjä tai palvelun tarjoaja on vain luotonvälittäjä.

Santander haluaa nostaa esiin sen, että palvelun tai tavarahan myyjän rooli ei välttämättä ole toimia luotonvälittäjänä. Esimerkiksi ajoneuvojen osamaksurahoituksen osalta ajoneuvon myyjä on luotonmyöntäjä ja osamaksurahoitussopimus siirretään rahoitusyhtiölle sopimuksen tekemisen jälkeen. Santander katsoo, että eri osapuolien velvollisuudet on tärkeää tuoda esiin mahdollisimman selkeästi ja yksiselitteisesti.

Lakiehdotuksen sanamuodon perusteella on tulkittavissa, että edellä mainitun ilmoitusvelvollisuuden ulkopuolelle jää esimerkiksi ajoneuvojen osamaksurahoituksen osalta ajoneuvon myyjä. Selvää on, että ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvat osamaksusopimuksen siirronsaajina Finanssivalvonnan valvonnassa olevat sekä Aluehallintovirastoon luotonantaja- ja vertaislainanvälittäjärekisteriin merkityt luotonantajat.

2) Leasing-sopimuksia koskeva ilmoitusvelvollisuus ja sen tulkinnan selkeyttäminen.

Santander kiinnittää huomiota siihen, että hallituksen esityksessä ehdotetaan positiiviseen luottorekisteriin tallennettavista tiedoista seuraavaa 2 luvun 6 §:ksi (sivulla 104–105):

Positiiviseen luottotietorekisteriin talletetaan 7—15 §:ssä tarkoitetut tiedot sopimuksen mukaan myönnetystä:

1) kuluttajansuojalain (38/1978) 7 tai 7 a luvun soveltamisalaan kuuluvasta kuluttajaluotosta sekä siihen mainitun lain 7 luvun 1 §:n 2 ja 3 momentin mukaan rinnastuvasta luotosta;

2) luotosta, maksunlykkäyksestä tai muusta vastaavasta taloudellisesta järjestelystä, joka on myönnetty muulle luonnolliselle henkilölle kuin kuluttajalle, jos siitä sopimuksen mukaan peritään korkoa tai muita kuluja.

Sen estämättä, mitä 1 momentin 2 kohdassa säädetään, positiiviseen luottotietorekisteriin ei kuitenkaan talleteta tietoa:

1) luottosopimuksesta, jonka mukaan luonnollisella henkilöllä on oikeus maksaa jatkuvasti toimitettavan hyödykkeen hinta maksuerissä sopimuksen voimassaoloaikana;

2) vuokra- tai muusta sellaisesta sopimuksesta, jonka nojalla tavara luovutetaan luonnollisen henkilön hallintaan ja jonka ehtojen mukaan tavarahan käteishinta ja luottokustannukset tulevat suoritetuiksi vuokratuella tai jonka ehtojen mukaan luonnollinen henkilö voi muutoin tulla tavarahan omistajaksi sopimuksen päättyessä (alleviivaus lausunnon antajan)

Pykäläehdotuksen taustoja on kokonaisuudessaan selvitetty hallituksen esityksen sivuilla 51–53. Sivulla 53 on täsmennetty sitä, mitä edellä alleviivattu poikkeus tarkoittaa esimerkiksi leasing-sopimusten osalta:

Momentin 2 kohdan mukaisilla sopimuksilla tarkoitettaisiin sellaisia leasingsopimuksia, joiden mukaan omistusoikeus siirtyy tavaraan, esimerkiksi autoon, sopimuksen päättyessä, sekä leasing-sopimuksia, joissa tavaran ostajalla on mahdollisuus lunastaa tavara itselleen sopimuksen päättyessä. Muiden luonnollisten henkilöiden kuin kuluttajien osalta rekisteriin ei talletettaisi lainkaan tietoja leasing-sopimuksista.

Santander ymmärtää ja tiedostaa, että sillä on itse velvollisuus tulkita lainsäädäntöä ja selvittää se, mitkä leasing-sopimukset ovat sellaisia, joiden osalta tiedot tallennetaan luottotietorekisteriin ehdotetun 2 luvun 11 §:n (tiedot leasing-sopimuksista) osalta. Samaan aikaan on kuitenkin huomattava, että positiivista luottorekisteriä koskeva lainsäädäntö on kokonaisuudessaan uutta. Jotta kaikki toimijat markkinoilla soveltaisivat sitä samalla tavalla, olisi hyvä, että lainsäätäjät selkeästi toisi myös esimerkein esiin sen, mitkä vuokra- ja leasing-sopimukset ovat yllä mainitun soveltamisalan piirissä ja mitkä sen ulkopuolella.

Edellä mainittujen kohtien 1) ja 2) osalta on kaikkien etu, että laki on mahdollisimman yksiselitteinen ja helposti tulkittavissa näinkin keskeisten asioiden osalta.

Sen lisäksi Santander nostaa esiin kaksi asiaa, joista Santander on jo aikaisemmin lausunut, jotka ovat 3) luottihakemustiedot ja 4) luottokelpoisuuden arvioimista koskevat tiedot. Näistä kohta 4) on huomioitu hallituksen esityksessä.

3) Santander nostaa esiin sen, että luottihakemustiedot eivät sisälly ilmoitettaviin tietoihin.

Positiiviseen luottotietorekisteriin tallennettavat tiedot on positiivisen luottotietorekisterilain hallituksen esityksessä määritelty 2 luvussa luotto- ja velalliskohtaisesti. Santander on aikaisemmalla lausuntokierroksella 10.5.2021 ehdottanut Oikeusministeriölle pohdittavaksi sitä, tulisiko nyt esitettyjen tietojen lisäksi mukana olla myös luottihakemuksia koskevat tiedot. Tämän perusteena oli se, että tiedot kuluttajan hakemusvaiheessa olevista luotoista ja hylätyistä luottihakemuksista ovat merkittäviä tietoja kuluttajan luottokelpoisuuden arvioinnin osalta ja auttaisivat luotonantajia tekemään vastuullisia luottopäätöksiä. Santander ymmärtää ne tekniset ja käytännön vaikeudet, jonka vuoksi positiivinen luottotietorekisteri ei ole täysin ajantasainen ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvien tietojen osalta, ja hakemustiedot osaltaan voisivat vaikeuttaa rekisterin ylläpitoa. Santander haluaa kuitenkin nostaa

esiin sen, että kun luottohakemuksia ei sisällytetä luottotietorekisteriin, niin on edelleen mahdollista, että kuluttaja voi ylivelkaantua hakemalla saman päivän sisällä luottoja eri luotonantajilta, koska hakijan luottotietorekisterissä ei ole merkintöjä vireillä olevista hakemuksista tai jo saman päivän aikana myönnettyistä luotoista.

- 4) Santander pitää tärkeänä sitä, että hallituksen esityksessä esitetään muutettavaksi kuluttajansuojalain 7 luvun 14 § ja 7 a luvun 11 §, luotonantajille asetettua velvollisuutta arvioida kuluttajan luottokelpoisuus (pykäläluonnokset sivut 115–116 ja perustelut sivut 86–87).

On tärkeää, että ehdotetuissa pykälissä täsmennetään se, että arviointi on tehtävä kuluttajan tuloja ja muita taloudellisia olosuhteita koskevien riittävien luottotietorekisteri- ja muiden tietojen perusteella.

On tärkeää, että luotonantajilla on paitsi oikeus myös velvollisuus käyttää positiivista luottotietorekisteriä luottokelpoisuuden arvioinnissa. Positiivisen luottotietorekisterin keskeisenä tarkoituksena on torjua ylivelkaantumista varmistamalla luotettavien luottotietojen saatavuus erityisesti luotonantotilanteessa luottokelpoisuutta arvioitaessa ja parantamalla luonnollisten henkilöiden mahdollisuuksia hallita omaa talouttaan. Tämä luonnollisesti edellyttää sitä, että ilmoitusvelvollisilla on velvollisuus toimittaa oikeat tiedot oikea-aikaisesti ja että valvovilla viranomaisilla on tarvittavat keinot käytettävissä tämän valvomiseksi.

Santander katsoo, että hallituksen esityksessä nämä asiat on huomioitu.

Santander katsoo, että tärkein toimenpide ylivelkaantumisen ennaltaehkäisyn kannalta on varmistaa se, että positiivinen luottorekisteri saadaan käyttöön otetuksi mahdollisimman pian. Tämän vuoksi Santander ehdottomasti kannattaa positiivista luottotietorekisteriä ja sitä koskevaa hallituksen esitystä.

Helsingissä maaliskuun 16. päivänä 2022

SANTANDER CONSUMER FINANCE OY

Peter Sjöberg
Toimitusjohtaja